

17.11.2023

Työ- ja elinkeinoministeriö
AKO/ Petra Stenfors

VN/25223/2023

Etelä-Karjalan liiton kommentit aluekehittämispäätöksen 2024–2027 painopisteluonnokseen

Työ- ja elinkeinoministeriö pyytää 31.10.2023 kirjeellä sidosryhmiltä kommentteja aluekehittämispäätöksen valmisteluun 17.11.2023 mennessä otakanta.fi sivustolla. Aluekehittämispäätös on hallituskausittain laadittava Valtioneuvoston vahvistama linjaus valtakunnallisista alueiden kehittämisen painopisteistä.

Valmistelu tehdään poikkihallinnollisessa yhteistyössä ja päätöksen linjaukset ohjaavat mm. maakuntien liittojen toimivaltaan kuuluvien maakuntaohjelmien valmistelua. Aluekehittämispäätöksen painotukset ovat kuluvalle kaudella toimineet myös alueiden tilannekuvatyön ja aluekehittämisen keskustelujen viitekehyksenä.

Kommenttikierroksen kysymykset ja Etelä-Karjalan liiton vastaukset

1. Ovatko aluekehittämispäätökseen valmistellut 3 painopistettä, jotka kuvaavat aluekehittämisen keskeisiä painopisteitä hallituskaudella ja yleistä tavoitetilaa, kannatettavat ja aluekehittämisen kannalta relevantit?

EKL: Painopisteet ovat relevantteja ja kannatettavia. Ne sisältävät keskeiset aluekehittämisen tavoitekokonaisuudet, vaikka tavoitteet ovat osittain limittäisiäkin.

2. Ovatko aluekehittämispäätökseen valmistellut poikkileikkaavat näkökulmat määritettyjen painopisteiden ja aluekehittämisen kannalta relevantit ja kannatettavat?

EKL: Poikkileikkaavista näkökulmista ”kokonaisturvallisuus” on sellaisenaan kannatettava. ”Erilaiset alueet” on ehkä enemmän toteamus, ehdotamme sen tilalle termiksi ”aluelähtöisyys”. Tämä on johdonmukainen periaate, joka ohjaa sekä kehittämistä alueilla että keskushallinnon toimenpiteiden kohdentumista eri alueille eri tavoin sen ympäristön erityispiirteitä ymmärtäen. Kolmannen tavoitteen osalta riittäisi ”kansainvälistyminen”. ”Yhteisöt ja verkostot” ovat tärkeitä, mutta enemmän toimintamallikysymys kuitenkin.

3. Ovatko aluekehittämisen edellytyksinä kuvatut näkökulmat kannatettavat ja aluekehittämisen kannalta relevantit?

EKL: Tunnistetut asiat ovat hyviä ja kannatettuja. ”Osallisuus” on tärkeä juuri ja voidaan säilyttää sellaisenaan. Ehdotamme ”saavutettavuus” teemaan lisättäväksi ”ja infrastruktuuri”. Tämä mahdollistaisi laajemman näkökulman, ennen muuta energainfrastruktuurin sisällyttämisen. merkitys on sähköistyvässä yhteiskunnassa niin keskeinen, että se ansaitsee roolin jo läpileikkaavissa teemoissa. Energiahuoltovarmuus

17.11.2023

ja puhtaan energian ratkaisut löytyvät kestävä elinvoima ja investoinnit taustaluettelosta. Asia on kuitenkin kriittinen, joten tulee nostaa jonnekin otsikkotasolle. Itäisessä Suomessa uusiutuvan energian tuotantokapasiteetti ja riittävät sähkönsiirtomahdollisuudet merkittävä edellytys tuleville teollisille investoinneille.

”Työvoiman saatavuus” niin tärkeää kuin onkin, on työnantajan näkökulma. Ehdotamme tuon teeman sekä ”osaaminen ja sivistys” yhdistämistä ja nimeämistä uudelleen seuraavalla tavalla ”Osaajat ja sivistys”. Tällä haluamme tehdä tilaa uudelle edellytykselle eli ”TKI”, joka on perusteltu kohdassa 4.

Veto- ja pitovoima on aluekehittämisen tulos ja samalla myös edellytys. Se on ehkä hieman erilainen luonteeltaan kuin muut näkökulmat, joten sen mukana olo tässä yhteydessä ei ehkä välttämätöntä.

4. Puuttuuko mielestäsi jokin aluekehittämisen kannalta keskeinen näkökulma, jonka tulisi olla painopisteissä, poikkileikkaavissa teemoissa tai aluekehittämisen edellytyksissä? Mikä (perustele näkemyksesi)?

EKL: Uudeksi poikkileikkaavaksi teemaksi ehdotamme ”ilmastonmuutos”, tällä on laajoja vaikutuksia niin ihmisten hyvinvointiin, kuntien ilmastotoimiin ja sopeutumiseen/varautumiseen, elinkeinoelämän rakenteeseen, uusiin liiketoimintamahdollisuuksiin kuin koulutukseen ja osaamistarpeisiin. Vaikka asiaa on käsitelty osana eri tavoitekokonaisuuksia (lehvästöä), se ansaitsee mielestämme erillisen noston näkyväksi.

Juuristoon eli aluekehittämisen edellytyksiin sopisi mielestämme lisäyksenä ”TKI”, joka kattaa sekä varsinaisten innovaatiokeskittymien osaamisen ja infran, mutta myös innovaatioon liittyvän institutionaalisen osaamiseen. Tuottavuuden kehittämiseen ja tiedolla johtamiseen tämä näkökulma luo olennaiset edellytykset. Se on aineetonta ja infrastruktuurin osalta aineellistakin pääomaa, joka vaikuttaa ratkaisevasti aluekehittämiseen.

5. Laadukas elinympäristö ja monimuotoinen luonto

- a) Minkä tulisi muuttua (poikkileikkaavat teemat ja aluekehittämisen edellytykset huomioiden) nykytilaan verrattuna? Mitä painopisteeseen liittyviä muutostarpeita tunnistat, joihin tällä hallituskaudella tulisi puuttua, jotta aluekehittämisen tavoitteissa edistytään?

EKL: Luonnonvarat ja niiden jatkojalostaminen ovat aika pienellä painoarvolla alustavissa teksteissä. Luonnonvarat mainitaan ainoastaan kestävä käytön näkökulmasta. Tulee kuitenkin huomioida, että luonnonvarat (niin uusiutuvat kuin uusiutumattomat) ovat merkittävä tuotannontekijä suomalaiselle vientiteollisuudelle eli luonnonvarojen käytön mahdollistaminen ylipäätään on myös tärkeää. Hallitusohjelmakirjaus bio- ja kiertotaloudesta tukevat tätä. Mutta myös kaivannaisteollisuus on luonnonvarateollisuutta.

17.11.2023

Suomen luonnolla on myös kulttuurista merkitystä ja virkistysarvoja, joita tulee kehittää sopusoinnussa ekologisen kestävyuden kanssa. Kunnilla on merkittävä rooli ilmastomuutoksen hillitsemisessä ja sopeutumisessa.

- b) Mikä tai mitkä olisivat keskeisimpiä valtioneuvostotason toimia tämän muutoksen aikaansaamisessa tällä hallituskaudella? Miten edistymistä voidaan mitata?

EKL: Päätökset Imatran erä- ja luontokulttuurimuseon investointirahoituksesta. Kuntien ilmastotyön edistäminen ja panoksia ilmastomuutokseen sopeutumiseen, joka liittyy myös kokonaisturvallisuuteen.

6. Hyvinvoiva väestö ja yhteisöt

- a) Minkä tulisi muuttua (poikkileikkaavat teemat ja aluekehittämisen edellytykset huomioiden) nykytilaan verrattuna? Mitä painopisteeseen liittyviä muutostarpeita tunnistat, joihin tällä hallituskaudella tulisi puuttua, jotta aluekehittämisen tavoitteissa edistytään?

EKL: Tällä hallituskaudella erityisen ajankohtaista on varmistaa juuri luonnoksessa mainitut yhdyspinnat hyvinvointialueeseen ja työllisyysalueisiin. Talouden tilanne tiukkenee myös monissa peruskunnissa. Asioita pitää voida tehdä myös uusilla tavoilla ja tiivis yhteistyö erilaisten kansalaisyhteisöjen kanssa on tärkeää.

Panostus pitää kohdentaa lapsiin ja nuoriin, joiden hyvinvointi kantaa pitkälle. Toisaalta maahanmuuton toimintamallien sekä käytäntöjen vakiinnuttaminen sujuviksi ja yhteiskuntaan sopeutumista edistäviksi on tärkeää, koska luonnollista väestönlisäystä ei monilla alueilla tapahdu ollenkaan. Tämä haastaa myös koko Suomen alueet ja kunnat kansainvälistymään totuttua enemmän.

- b) Mikä tai mitkä olisivat keskeisimpiä valtioneuvostotason toimenpiteitä tämän muutoksen aikaansaamisessa tällä hallituskaudella? Miten edistymistä voidaan mitata?

EKL: Riittävän resursoinnin varmistaminen hyvinvointialueille.

7. Kestävä elinvoima ja investoinnit

- a) Minkä tulisi muuttua (poikkileikkaavat teemat ja aluekehittämisen edellytykset huomioiden) nykytilaan verrattuna? Mitä painopisteeseen liittyviä muutostarpeita tunnistat, joihin tällä hallituskaudella tulisi puuttua, jotta aluekehittämisen tavoitteissa edistytään?

EKL: Elinvoiman vahvistaminen EU:n ulkoraja-alueilla on tärkeää paitsi näille alueille itselleen myös Suomen kokonaisturvallisuudella. Tämä tulee todeta aluekehittämissä päätöksissä selkeästi. Maantieteellisesti iso osa Suomea kuuluu raja-alueisiin Itämereltä pohjoiseen Lappiin.

17.11.2023

Itäisen Suomen aluekehittämiseen ja investointien houkutteluun liittyy erityispiirteitä liittyen alueen digitaaliseen saavutettavuuteen ja energiainfraan sekä -investointien mahdollistamiseen.

Yrittäjyyden ja yritysten kasvun mahdollistaminen on tärkeää elinvoiman vahvistamiseksi.

Moniulotteinen kestävyuden määritelmä on hyvä lähtökohta elinvoiman kehittämiseksi. Tässä yhteydessä kirjaus ”on siirryttävä aktiivisesti pois ilmastolle ja ympäristölle epäyhtäisestä toiminnasta” on kuitenkin aika väljä kirjaus ilman tarkempaa määrittelyä. Mitä tällä tosiasiallisesti tarkoitetaan?

- c) Mikä tai mitkä olisivat keskeisimpiä valtioneuvostotason toimenpiteitä tämän muutoksen aikaansaamisessa tällä hallituskaudella? Miten edistymistä voidaan mitata?

EKL: Energiainfran riittävyys ja mahdollisuudet Itäisessä Suomessa.
Nopeiden tietoliikenneyhteyksien mahdollistaminen.
Huomioitava on myös liikenteellisen saavutettavuuden parantaminen etenkin raideliikenteen ja lentoyhteyksien osalta.

8. Aluekehittämisen toimintatavat

- a) Miten kehittäisit aluekehittämisen toimintatapoja tällä hallituskaudella - ovatko kuvatut toimintatavat relevantteja?

EKL: Aluekehittämispäätöksen luonnoksessa ei juurikaan ole ennakoinnin näkökulmaa. Se on tiedolla johtamisen keskeinen ulottuvuus, koska tilastot joka tapauksessa laahaavat jäljessä. Ennakoinnin merkitys korostuu erityisesti parhaillaan käsillä olevassa nopeasti muuttuvassa toimintaympäristössä. Aluekehittämisen tavoitteena on myös muuttaa perusskenaarioiden mukaista kehitystä, jota vaikkapa vähenevän väestön alueille tarjotaan.

Keskusteluyhteyden varmistaminen myös osaamisen saatavuuden ja koulutuksen järjestämisen alalla maakuntaliitoille.

- b) Mitä aluekehittämisen toimintatavoilla tulee tavoitella?

EKL: Tavoitteena tulee olla yhtenäisen ja ajantasaisen tilannekuvan varmistaminen sekä eri hallinnon alojen ja tasojen vuoropuhelun systemaattinen hyödyntäminen. Aluekehittäminen on luonteeltaan poikkihallinnollista yhteistyötä.

Valmistelijan yhteystiedot
Laura Peuhkuri
Aluekehityspäällikkö
puh: +358 40 631 5970
laura.peuhkuri@ekarjala.fi